Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
BAUNSOBED Aralık 2024, Cilt:27 Sayı:52
https://dergipark.org.tr/tr/pub/baunsobed
Araştırma Makalesi / Research Article

‘Türkçe rehberlik’ düzenlemesini içeren kanun değişikliğinin ardından turist rehberliği meslek kuruluşlarına yönelik algılar: TUREB ve ANRO hakkında bir metafor analizi
Tour guides’ perceptions of the professional organizations after the amendment of law regulating ‘guiding in the Turkish language’: A metaphor analysis about TUREB and ANRO

Gönderim Tarihi / Received: 03.07.2024
Kabul Tarihi / Accepted: 05.12.2024
Doi: 10.31795/baunsobed.1509750

Burak DÜZ[1]

ÖZ: Meslek örgütleri çalışanların mesleki kazanımlarını ve çıkarlarını korumakla görevlidir. Bu kapsamda, 22/06/2012 tarih ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve 26.12.2014 tarihli Yönetmelik ile kurulan Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) ve turist rehberleri odalarının üyelerine karşı görevleri ve sorumlulukları bulunmaktadır. Ancak, turist rehberliği alanındaki meslek kuruluşlarını konu alan araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır ve turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik algılarına dair araştırma eksikliği bulunmaktadır. Öte yandan, ‘Türkçe rehberlik’ düzenlemesiyle ön plana çıkan kanun değişikliği tasarısı 2024 yılının başından itibaren gündeme gelmiş ve meslek kuruluşları tarafından konuya ilişkin yürütülen faaliyetler turist rehberliği kamuoyunda yoğun bir şekilde takip edilmiştir. 7500 sayılı ve 27/04/2024 tarihli kanun değişikliğiyle sonuçlanan süreç turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına ilişkin algılarının ve beklentilerinin anlaşılmasının önemini ortaya çıkarmış ve meslek kuruluşlarına ilişkin araştırma eksikliğinin giderilmesi daha fazla önem kazanmıştır. Bu kapsamda, meslek kuruluşlarına yönelik algıları ortaya çıkarmak amacıyla 51 turist rehberinden çevrimiçi görüşme formuyla veri toplanmış; elde edilen verilere metafor analizi uygulanarak turist rehberlerinin bağlı bulundukları TUREB’e ve üye oldukları Ankara Turist Rehberleri Odasına (ANRO) ilişkin algıları belirlenmiştir. Bulgulara göre turist rehberlerinin TUREB ve ANRO hakkındaki olumlu algıları olumsuz algılarından daha fazladır. Ancak, 7500 sayılı kanun değişikliğinin TUREB’e yönelik olumsuz algılara neden olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda, TUREB’in ‘pasif’ olduğuna ve ilgili süreçte ‘yanlış politikalar yürüttüğüne’ dair algılar bulunmaktadır. Öte yandan, turist rehberleri kanun değişikliği nedeniyle ANRO’ya ilişkin olumsuz bir algı belirtmese de toplanan aidatların üyelerin yararına kullanılmadığını düşünmektedir. Bu çalışma, kanun değişikliğinin ardından turist rehberliği kamuoyunda oluşan gündeme dair öncül bulgular sunmasıyla önceki çalışmalardan farklılaşmaktadır. Araştırmanın bulguları turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına ilişkin algılarının anlaşılmasına ve mevcut alanyazını geliştirmeye yönelik önemli katkılar sunmaktadır. Son olarak, araştırmanın sonuçları meslek kuruluşlarının kendi pozisyonlarını tahlil etmeleri; strateji, eylem ve politikalarını gözden geçirmeleri ve iyileştirmeleri için imkanlar sunabilir.
Anahtar Kelimeler: Turist rehberliği, Kanun değişikliği, Türkçe rehberlik, Meslek kuruluşları, TUREB

ABSTRACT: Professional organizations exist to protect the professional gains and interests of the workforce. In this regard, The Union of Turkish Tourist Guides Chambers (TUREB) and tour guide chambers, founded by the legal regulations, have duties and responsibilities towards tour guides. Nonetheless, the literature provides limited identification of tour guides’ related perceptions about their professional organizations. Yet, the proposals for a law amendment, which came to the forefront with the ‘guiding in the Turkish language’ regulation, have been speculated since the beginning of 2024 and the actions taken by the professional organizations have been followed intensively by the tour guides. The amendment of Law No. 7500 dated 27/04/2024 revealed the importance of understanding the perceptions of tour guides about professional organizations and fulfilling the research gap has become more important. Thus, 51 tour guides were interviewed and a metaphor analysis was conducted to determine their perceptions about TUREB and the chamber of tour guides in Ankara (ANRO). According to the findings, the positive perceptions of tour guides about TUREB and ANRO were higher than their negative perceptions. However, the amendment of Law No. 7500 caused negative perceptions towards TUREB such as 'remaining passive' and 'pursuing failed policies'. Although tour guides did not hold ANRO responsible for the law amendment, they stated that the dues collected were not used for the benefit of the members. This study differs from previous studies as it presents preliminary findings on the agenda of tour guides following the law amendment. The findings make important contributions to understanding the tour guides' perceptions of professional organizations and to improve the existing literature. Finally, the results provide opportunities for professional organizations to review their positions, and improve their strategies, actions, and policies.
Keywords: Tour guiding, Law amendment, Guiding in Turkish, Professional organizations, TUREB

[1] Dr. Öğr. Üyesi, Anadolu Üniversitesi,Turizm Fakültesi/Turizm Rehberliği Bölümü/Turizm Rehberliği Anabilim Dalı, bduz@anadolu.edu.tr , https://orcid.org/0000-0001-9778-2501

EXTENDED ABSTRACT

Literature review

Tour Guiding Profession Law No. 6326, enacted in 2012, was the peak and the hallmark of the corporate structure of the tour guiding profession in Türkiye. In this regard, The Union of Turkish Tourist Guides Chambers (TUREB) and tour guide chambers, founded by the legal regulations, have duties and responsibilities towards tour guides and they are responsible for protecting the professional gains and interests of the profession. In this context, the proposals for a law amendment, which came to the forefront with the 'guiding in the Turkish language' regulation, have been speculated since the beginning of 2024 and the actions taken by the professional organizations have been followed intensively by the tour guides. However, previous research has examined professional organizations within the realm of their social media content and contributions to the tourism industry. Therefore, the literature provides limited identification of the professional organizations in the tour guiding field and there is a research gap to reveal tour guides' perceptions towards those. Hence, the amendment of Law No. 7500 dated 27/04/2024 has revealed the importance of understanding the perceptions of tour guides about professional organizations, and fulfilling the research gap has become more important.

Methodology

To understand tour guides' perceptions of the professional organizations in the tour guiding field, 51 tour guides were interviewed and a metaphor analysis was conducted to determine their perceptions about TUREB and the chamber of tour guides in Ankara (ANRO). In this regard, a descriptive research design was adopted and an online interview form was structured for the tour guides to fulfill. The following statements were added to the form to collect the data: *"TUREB is like ..... for me. Because ..."* and *"ANRO is like ... for me. Because ..."*. The form was reviewed by two academics in the tour guiding field and revised to the final form. A pilot test was conducted with the participation of eight tour guides from 29 to 30 April 2024. Later, data were collected until 13 June 2024. The data collection process ended when all forms were returned. Out of 51 forms at hand, nine inappropriate forms were eliminated and 42 forms were analyzed by conducting a metaphor analysis. To enhance the reliability, an expert opinion was provided by an academic in the field, thus leading the researcher and the expert to finalize the findings.

Findings and discussion

According to the findings, there were 76 metaphors in total. Tour guides' perceptions reflected by their metaphors cluster under 11 conceptual categories and two themes for TUREB; and 10 conceptual categories and two themes for ANRO. The themes were labeled as 'positive perceptions' and 'negative perceptions' for both organizations. The findings revealed that the positive perceptions about professional organizations were higher than the negative ones. The perceptions regarding 'togetherness', 'protecting the members' interests', and 'representing the members' covered the organizations' official responsibilities defined by the legal regulations. The two organizations differed in perceptions, too. TUREB was attached to 'leading' and 'reliance' whereas ANRO was attached to the 'professional services' and 'coordination' they provide. However, the amendment of Law No. 7500 caused negative perceptions towards TUREB such as 'remaining passive' and 'pursuing failed policies'. Although tour guides did not hold ANRO responsible for the law amendment, they stated that the dues collected were not used for the benefit of the members. Among the findings, the perceptions of both organizations regarding 'togetherness', 'protecting the members' interests', 'representing the members', 'non-functionality', and 'ineffectiveness' were compatible with the findings of previous research. On the other hand, the perceptions related to 'leading', 'reliance', 'passiveness', and 'pursuing failed policies' about TUREB were identified by this particular research.

Results and recommendations

This study differs from previous research as it directly focuses on the professional organizations in the tour guiding field and presents preliminary findings on the public opinion of tour guides following the law amendment. In this context, understanding how the actions and positions of professional organizations have been perceived during the law amendment is a unique contribution to the literature. Similarly, revealing the meanings that tour guides attribute to professional organizations and their

expectations from these organizations is also among the original contributions of this study to the literature. In addition, determining in which aspects the Association and the guide chamber are seen as identical and in which aspects they are differentiated is an original result of this study and contributes to the body of knowledge in the tour guiding field. In terms of practical contributions, the results are expected to contribute to the discussions on the agenda regarding the strategies, actions, and policies of professional organizations following the amendment of the law. Therefore, the results of the study may serve as a reference for professional organizations to review their positions. Finally, some suggestions are offered to the professional organizations: (i) Professional organizations should continue to work in line with the duties and responsibilities given to them by the legislation and strengthen their members' current positive perceptions. (ii) TUREB should review the actions that cause them to be perceived as 'passive' in protecting the achievements of the profession. They can change their policies defined as 'wrong/unrealistic' to be more effective against probable agendas regarding legislation. (iii) ANRO should understand the expectations of the members and spend their budget accordingly. Practices that will improve tour guides' employment conditions and ensure their professional development can eliminate negative perceptions regarding the use of the Chamber's budget. Additionally, ANRO should communicate more openly and effectively with the members and be accessible for them to help eliminate perceptions such as 'unseriousness' and 'non-transparency'.

Giriş

Meslek örgütleri belirli mesleklere mensup kişilerin mesleki bilgilerini geliştirmek, mesleki kazanımlarını sürdürülebilir hale getirmek ve herhangi bir otoriteye karşı mesleki çıkarlarını korumak için bir araya geldiği topluluklardır (Saatci, 2021: 215). Türkiye'de 1980'li yıllarda gelişmeye başlayan turizm endüstrisindeki sorunların çözümü için önce yatırımcı birlikleri kurulmuş, sonrasında meslek örgütleri ortaya çıkmıştır (Gökkaya ve Demirkol, 2017: 244). Bu kapsamda konaklama, seyahat ve yiyecek-içecek gibi alanlarda kurulan meslek örgütleri işletmelerin turizm gelirlerinden pay almasını ve olumsuzluklardan daha az etkilenmesini amaçlamıştır (Akay vd., 2014: 7). Buna bağlı olarak turist rehberliğinde 1980'li yıllarda başlayan mesleki örgütlenme 22/06/2012 tarih ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla önemli bir kazanım elde etmiştir. Meslek Kanunu'nun ardından kurulan Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) ve turist rehberleri odaları Türkiye'de turist rehberliği mesleğine ilişkin önemli sorumluluklara ve görevlere sahiptir. Ancak, Türkiye'deki turizm meslek örgütlerine yönelik bilimsel araştırmaların sayısı sınırlı olduğu gibi (Ayduğan vd., 2023: 443), turist rehberliği alanındaki meslek kuruluşlarını konu alan araştırmaların sayısı da sınırlıdır.

Turist rehberliği alanyazınındaki bazı çalışmalar meslek kuruluşlarının internet ve sosyal medyada ürettikleri içerikleri konu almıştır. Manav vd., (2017) TUREB ve meslek odalarının internet sitelerindeki içerikleri birbirinden bağımsız olarak hazırladıklarını belirlemiştir. Ön Esen ve Kılıç (2019) turist rehberleri odalarının sosyal medyayı kamuoyunu ve üyelerini bilgilendirme amacıyla kullandıklarını tespit etmiştir. Güdü Demirbulat ve Saatcı (2022) COVID-19 sürecinde İstanbul Rehberler Odasının Instagram'da en fazla etkinlik düzenleyen meslek kuruluşu olduğunu bildirmiştir. Kabakulak ve Boyraz (2023) ise TUREB ve turist rehberleri odalarının COVID-19 sürecinde Instagram'da en fazla İstanbul ve Çanakkale hakkında söyleşiler düzenlediklerini ortaya koymuştur. Bazı turist rehberliği araştırmaları ise meslek kuruluşlarını mevzuat ve sosyal sorumluluk projeleri açısından incelemiştir. Yenipınar vd. (2014) Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun TUREB ile ilgili bölümlerinin olumlu ve olumsuz yanlarını aktarmıştır. Gökkaya ve Demirkol (2017) turizmdeki meslek kuruluşlarının Türk turizm endüstrisinin gelişimine katkılarını incelemiş ve TUREB'in mesleğe itibar kazandırdığını ifade etmiştir. Şen ve Çelik Yetim (2018) ise meslek kuruluşlarından İstanbul Rehberler Odasının önemli sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştirdiği sonucuna ulaşmıştır.

Turist rehberliği alanyazınındaki bazı çalışmalar doğrudan meslek kuruluşlarını konu edinmese de bu kuruluşlara ilişkin bulgular sunmuştur. Bunlar turist rehberlerinin performansları ve motivasyonları arasındaki ilişkiyi (Köroğlu ve Avcıkurt, 2014) ve mesleğin sorunlarını inceleyen (Büyüktepe vd., 2019; Karamustafa ve Kılıçhan, 2019; Eser ve Şahin, 2020); turist rehberliği mesleğinde etik kodların oluşturulmasını amaçlayan (Düz, 2017) ve turist rehberlerini yasa dışı çalışmaya iten nedenleri konu alan (Çakmak, 2020) araştırmalardır. Bu kapsamda Köroğlu ve Avcıkurt (2014) meslek örgütlerinin işbirliği ve koordinasyon içerisinde çalışması gerektiğini ifade etmiştir. Düz (2017: 1650) turist rehberlerinin mesleki örgütlenmede gelinen aşamadan memnun olmadıklarını belirtmiştir. Karamustafa ve Kılıçhan (2019: 1359) meslek kuruluşlarının turist rehberlerinin sorunlarıyla yeterince ilgilenmediklerini, eğitim etkinliklerinin yetersiz olduğunu ve üyelik aidatlarının yüksek bulunduğunu tespit etmiştir. Eser ve Şahin (2020: 1350) meslek kuruluşları ve üye turist rehberleri arasındaki iletişimin yetersiz olduğunu; Büyüktepe vd. (2019: 113) üyelerin Çanakkale Bölgesel Turist Rehberleri Odasının faaliyetlerinden memnun olduğunu ancak Oda'nın bütçe sorunu nedeniyle kısıtlı imkanlara sahip olduğunu bildirmiştir. Çakmak (2020: 103) ise meslek kuruluşlarında görev alan kişilerin etik çalışma prensipleriyle ilgili özensiz davrandıklarını ifade etmiştir.

Türkiye'de turist rehberliği çalışmaları meslek kuruluşlarını farklı yönleriyle ele almıştır. Ancak meslek kuruluşlarına üye olan turist rehberlerinin bu kuruluşlara yönelik algılarına dair araştırma eksikliği bulunmaktadır. Oysa, mevzuata göre (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024; mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024) meslek kuruluşlarının strateji, eylem ve politikalarının en önemli muhatabı turist rehberleridir. Bu bağlamda, önceki yıllarda da gündeme gelen 'Türkçe rehberlik' tartışmaları (Düzgün, 2021: 239) 2024 yılının Ocak ayında yeniden turizm kamuoyunun gündemine girmiştir. Bu kez 7500 sayılı ve 27/04/2024 tarihli kanun değişikliği ile sonuçlanan sürece ilişkin tartışmalar meslek kuruluşlarının ve turist rehberlerinin gündemini yoğun bir şekilde meşgul etmiş, konu farklı paydaşlar tarafından -sosyal medya

başta olmak üzere- farklı mecralarda tartışılmış, meslek kuruluşlarının temsilcileri ilgili paydaşlarla görüşmeler gerçekleştirmiş ve yürütülen faaliyetler turist rehberleri tarafından yoğun bir şekilde takip edilmiştir. Bu süreç turist rehberlerinin meslek kuruluşlarından beklentilerinin anlaşılmasının önemini ortaya çıkarmış ve meslek kuruluşlarına ilişkin araştırma eksikliğinin giderilmesi daha fazla önem kazanmıştır. Bu bağlamda, yapılacak araştırmalar meslek kuruluşlarının kendi pozisyonlarını tahlil etmeleri; strateji, eylem ve politikalarını gözden geçirmeleri ve iyileştirmeleri için imkanlar sunabilir.

Turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik algıları metafor analizi analiziyle anlaşılabilir. Çünkü metaforlar turizmle ilgili olguların ve kavramların anlaşılmasında önemli bir işleve sahiptir (Adu-Ampong, 2016: 250). Metafor analizi insanların düşüncelerini ifade etmek için kullandıkları metaforları analiz eden sistematik bir yöntemdir. Dolayısıyla bir insanın ifade edemediği ya da ifade etmek istemediği geri plandaki duygu ve düşünceleri metaforlar yoluyla açığa çıkarılabilir (Pitcher ve Åkerlind, 2009: 164). Ayrıca, metafor analizi esnasında metinlerden çıkarılan kavramlar sayesinde (Pitcher, 2013: 1) bireylerin zihinlerindeki varsayımları öğrenmek mümkündür (Jensen vd., 2021: 3). Metafor analizi gerçekleştirilen turist rehberliği çalışmalarından bazıları turist rehberlerinin ve turistlerin birbirleri hakkındaki algılarını (Şahin vd., 2018; Şahin ve Bekci, 2020; Güçlütürk Baran ve Özoğul, 2021) ortaya çıkarmıştır. Örneklemini turizm rehberliği öğrencilerinin oluşturduğu diğer araştırmalar ise 'Türk mutfağı' (Köroğlu vd., 2018a), 'kültürel miras' (Köroğlu vd., 2018b; Günden ve Güneren, 2021), 'Anadolu' (Birkon ve Dumanlı, 2024), 'turist rehberi' ve 'çalışma kartı' kavramlarına (Özgürel ve Baysal, 2020a); Marmaris'in destinasyon imajına (Ayaz vd., 2020), seyahat olgusuna (Özgürel ve Baysal, 2020b), sürdürülebilir turizme (Civelek, 2023) ve Halfeti destinasyonuna (Şanlı Kayran, 2023) ilişkin algıları tespit etmiştir. Görüldüğü üzere, metafor analizi çalışmalarında örneklemini turist rehberlerinin oluşturduğu ve turist rehberliği meslek kuruluşlarını konu alan araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır.

Bu çalışma -bu kısma kadar ifade edilen araştırma eksikliğinin giderilmesine katkı sağlamak amacıyla- turist rehberlerinin üye oldukları meslek kuruluşlarına yönelik algılarını metafor analiziyle ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Diğer bir ifadeyle araştırmanın problem sorusu "'Türkçe rehberlik' düzenlemesini içeren kanun değişikliğinin ardından turist rehberlerinin üye oldukları meslek kuruluşlarına yönelik algıları nedir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu kapsamda 51 turist rehberinden veri toplanmış; nizami şekilde doldurulan 42 adet formdaki verilere metafor analizi uygulanarak turist rehberlerinin üyesi oldukları TUREB'e ve Ankara Turist Rehberleri Odasına (ANRO) ilişkin algıları belirlenmiştir. Elde edilen bulgular meslek kuruluşlarına ilişkin alanyazın çerçevesinde tartışılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına ilişkin algılarının anlaşılmasına ve mevcut alanyazını geliştirmeye yönelik önemli katkılar sunmaktadır. Ayrıca, araştırma sonuçlarının meslek kuruluşlarına kendi pozisyonlarını ve eylemlerini gözden geçirerek iyileştirmeleri için katkı sunması beklenmektedir. Bu kapsamda çalışmanın sonunda meslek kuruluşları ve araştırmacılar için öneriler yer almaktadır.

Türkiye'de mesleki oluşumları ifade etmek için 'meslek örgütü' ve 'meslek kuruluşu' olmak üzere iki farklı kavramın kullanıldığı tespit edilmiştir. Hatta, alanyazında ve günlük hayatta iki kavram bazen birbiri yerine kullanılmaktadır. Oysa, 'meslek örgütü' daha çok dernek ve sendika statüsündeki oluşumları; 'meslek kuruluşu' ise kamu kurumu niteliğindeki mesleki oluşumları ifade etmektedir. Buradaki fark meslek örgütlerinin -sendika veya dernekler mevzuatına uygun şekilde- izin almaya gerek kalmadan, tek taraflı beyan ile kurulabilmesi; meslek kuruluşlarının ise Anayasanın 135. Maddesine göre kanun ile kurulmasıdır. Buna bağlı olarak meslek örgütlerine üyelik zorunlu değildir. Ancak meslek kuruluşlarına üyelik zorunludur. Bu bağlamda, 2012 yılına kadar turist rehberleri kendi aralarında bir araya gelerek meslek örgütleri kurmuş ancak 22/06/2012 tarih ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile birlikte mesleki oluşumlar 'kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu' statüsüne alınmıştır (Avşarbey ve Dilekci, 2014: 328). Yukarıda ifade edilen kavramsal ayrım ve Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nda yer alan kullanım (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024) dikkate alınarak, bu çalışmada 22/06/2012 tarih ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'na kadar kurulan mesleki oluşumlar 'meslek örgütleri'; Kanun'dan sonraki mesleki oluşumlar ise 'meslek kuruluşları' şeklinde ifade edilmektedir.

Literatür taraması

Turist rehberliğinde mesleki örgütlenme

Meslek örgütleri mesleklerin işlev kazanması için önemli rollere sahip organizasyonlardır (Kiper ve Koştu, 2010: 4). Türkiye'de bazı meslek örgütleri tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olarak faaliyetlerini gerçekleştirme imkanına sahiptir. Bu kapsamda 1961 ve 1982 Anayasaları meslek örgütleriyle ilgili detaylı düzenlemeler içermiştir (Ersöz, 2009: 96). Meslek örgütlerine bazı kamu gücü ayrıcalıkları tanınmış ve meslek mensuplarının bu kuruluşlara üyeliği zorunlu hale getirilmiştir (Aslan, 2014: 1229). Ayrıca, anayasal düzenlemelerin varlığı bu kuruluşların kamu tüzel kişiliğe sahip olmasını ve kanunla kurulabilmesini tanzim etmiştir (Avşarbey ve Dilekci, 2014: 329). Turizm endüstrisi açısından bakıldığında meslek örgütlerinin işlevi endüstrinin sorunları üzerine araştırmalar yapmak, endüstrinin gelişimine katkı sunmak ve devletle turizm paydaşları arasında işbirlikleri geliştirip endüstriye kılavuzluk etmektir (Akay vd., 2014: 7). Bu açıdan, turizm endüstrisinde hizmet kalitesini sağlayacak ortak normların ve değerlerin oluşmasında meslek kuruluşları kritik öneme sahiptir (Ayduğan vd., 2023: 443). Türkiye'de turizm alanında faaliyet gösteren mesleki oluşumların başında Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB), Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) ve Türkiye Otelciler Birliği (TUROB) gelmektedir.

Turist rehberliği mesleğinde örgütlenme 1980 yılında İstanbul Rehberler Odasının (İRO) kurulmasıyla başlamıştır. İRO'dan sonra kurulan İzmir Tercüman Rehberler Derneği 1984 yılında yapılan değişiklikle İzmir Turist Rehberleri Esnaf Derneği ismiyle faaliyetlerine devam etmiş, 1991 yılına gelindiğinde ise İzmir Turist Rehberleri Odası (İZRO) ismini almıştır. İstanbul ve İzmir'de mesleki örgütlenmenin başlamasının ardından 1991 yılında Kapadokya Profesyonel Rehberleri Derneği (KARED) ve 1992'de Ankara Profesyonel Turist Rehberleri Derneği (ARED) kurulmuştur. 1996 yılında ise Karadeniz Profesyonel Turist Rehberleri Derneği (KARDER) kurularak mesleki örgütlenme sürdürülmüştür (Çavuş vd., 2009).

Turist Rehberleri Odaları Birliğinin (TUREB) kuruluşu ise 12 Eylül 1998 tarihinde İRO, İZRO, ARED gibi mesleki derneklerin bir araya gelmesiyle gerçekleşmiştir. Kuruluş protokolünde ifade edildiği üzere TUREB *"... Türkiye Turist Rehberleri Kanunu'nun çıkmamasından doğan sıkıntıları hafifletmek, ortak sorunların saptanması ve tanımlanmasıyla çözüm önerileri geliştirme sürecinde uyum ve eşgüdüm sağlamak ve gerek kamu, gerekse sektör kurum ve kuruluşları nezdinde temsil yetkisi sorununu aşmak amacıyla bir birlik oluşturmak"* amacıyla kurulmuş; Türkiye'deki turist rehberlerini kapsayan konuların TUREB'in, diğer bölgesel hususların ise yerel örgütlerin sorumluluğunda kalması kararlaştırılmıştır (Ahipaşaoğlu, 2006: 51-52). Sonraki yıllarda kurulan Kuşadası Rehberler Derneği (KURED), Çanakkale Rehberler Derneği (ÇARED) ve BORED (Bodrum Profesyonel Turist Rehberleri Derneği) de TUREB bünyesine katılmıştır (Çavuş vd., 2009). Böylece Profesyonel Turist Rehberleri Birliği Derneği ismiyle faaliyetlerini yürüten TUREB'in amaçları o yıllarda meslek örgütü tarafından şu şekilde ifade edilmiştir (TUREB, 2007: 41):

- "Turist rehberliği mesleğinde profesyonelliği sağlamak ve meslek imajını yükseltmek için ulusal bir forum oluşturmak
- Rehberlik meslek kuruluşları ve TUREB üyeleri arasında yakın ilişki sağlamak, bilgi paylaşmak ve örgütsel bağları güçlendirmek
- Kamu ve özel kesim kuruluşları, turizm endüstrisi işletmeleri ve çalışanları ve halk arasında rehberlerin görevleri ve turizmdeki rolleri ile rehberlik mesleği konusunda bilinç ve farkındalık yaratmak
- Ulusal ve uluslararası turizm kuruluşları ile rehberlik örgütlerine üye olarak profesyonel turist rehberlerini temsil etmektir."

1980'li yıllardan başlayarak 2010'lu yıllara kadar dernek statüsünde faaliyet gösteren Türk turist rehberliği örgütlenmesi 22/06/2012 tarih ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun Resmi Gazete'de yayınlanmasıyla önemli bir kazanım elde etmiştir. Böylece turist rehberliği Türkiye'de meslek yasasına sahip olan az sayıdaki meslekler arasına girmiştir (Çokişler, 2023: 105). Bu kapsamda Türkiye'de turist rehberliği mesleğinin üst kuruluşu Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) daha önce kurulan Türkiye Barolar Birliği (TBB), Türk Diş Hekimleri Birliği (TDB), Türk Eczacılar Birliği

(TEB), Türk Tabipler Birliği (TTB) ve Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği (TMMOB) gibi yasal bir statüye sahip olmuştur (Avşarbey ve Dilekci, 2014: 332).

Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB)

Amacı *"Turist rehberliği mesleğine kabule, mesleğin icrasına ve turist rehberliği meslek kuruluşlarının kuruluş ve işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemek"* olan 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile turist rehberliği meslek örgütlenmesi yeniden yapılandırılmış; TUREB 'kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu' olarak tanımlanmış; TUREB ve turist rehberleri odalarının yetki ve sorumlulukları tanzim edilmiştir. Turist Rehberliği Meslek Kanunu'na göre TUREB ve turist rehberleri odalarının görevleri şu şekildedir (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024):

- "Üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak ve mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak,
- Mesleğin genel menfaatlerine ve ulusal turizm ve tanıtım politikalarına uygun olarak ifa edilmesini ve gelişmesini sağlamak,
- Meslek mensuplarının birbirleri ve halkla olan ilişkileri ile mesleğin icrasında dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere; meslek etiğini ve disiplini korumak, turist rehberleri arasındaki haksız rekabetin önlenmesi hususunda gerekli tedbirleri almak, turist rehberlerinin yetiştirilmesi için kurs, seminer ve eğitim programları düzenlemek, meslek konusunda araştırma ve incelemeler yapmak,
- Bakanlıkça istenilen konularda görüş bildirmek,
- Bu kanun ve ilgili mevzuatta belirtilen görevleri yerine getirmek."

Meslek Kanunu'ndan iki yıl sonra 26.12.2014 tarih ve 29217 sayılı Resmi Gazete'de Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği yayınlanmış ve Kanun'da detaylandırılmayan hususlara Yönetmelik'te yer verilmiştir (mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024). Ankara'da bulunan merkezde faaliyetlerini yürüten TUREB'e kayıtlı ve turist rehberleri odalarına üye toplam 13,665 turist rehberi bulunmaktadır (tureb.org.tr(b), 20.06.2024).

6326 sayılı Meslek Kanunu'na göre TUREB turist rehberi yetiştirmeye yönelik sertifika programlarının yürütülmesi, yabancı dil sınavlarının ve uygulama gezilerinin gerçekleştirilmesi de dahil olmak üzere tüm faaliyetlerini Kültür ve Turizm Bakanlığının gözetimi ve denetiminde gerçekleştirmekle yükümlüdür. TUREB'in en önemli faaliyetlerinden biri de denetimler gerçekleştirmektir (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024; mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024). Her yıl turist rehberlerinin çalışma kartı başvurularının alınması ve çalışma kartlarının hazırlanarak turist rehberleri odalarına gönderilmesi de TUREB'in sorumluluğundadır (Şen ve Çelik Yetim, 2018: 272). Ayrıca, TUREB eğitim gezileri, uzmanlaşma eğitimleri ve sosyal etkinlikler düzenleyerek turist rehberlerine hizmet vermektedir (Ulusoy vd., 2016: 160). Her yıl taban ücret tarifesi belirlenirken TUREB Bakanlığa görüş bildirir. Son olarak, 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu'na göre *"meslekten geçici men ve meslekten çıkarma cezasını gerektiren hâller ile oda ve birlik organlarının üyelerinin fiillerinde"* disiplin soruşturması gerektiren durumlar olduğunda bu süreci yürütmek TUREB'in görevidir (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024).

Turist rehberleri odaları

Meslek Kanunu'nun ardından TUREB'e bağlı yedi meslek odası ve altı bölgesel meslek odası kurulmuştur. Ancak, Meslek Kanunu'na göre sınırları içerisinde en az yüz elli turist rehberi ikamet eden illerde oda kurulabilmektedir. Bir ilde turist rehberi sayısının en az elli olması durumunda ise bölgesel oda kurulması mümkündür. Turist rehberleri odaları TUREB'e bağlı bir şekilde faaliyetlerini yürütmektedir (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024). Turist rehberleri odaları, yetkili oldukları iller ve üye sayıları Tablo 1'de gösterilmiştir (tureb.org.tr(a), 01.01.2024):

Tablo 1: Turist rehberleri odalarına ilişkin bilgiler

Rehber Odası	Yetkili Olduğu İller	Üye Sayısı
İRO (İstanbul Turist Rehberleri Odası)	İstanbul, Bolu, Düzce, Edirne, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Yalova	5,679
ARO (Antalya Turist Rehberleri Odası)	Antalya, Burdur, Isparta	1,896
NERO (Nevşehir Turist Rehberleri Odası)	Nevşehir, Aksaray, Kayseri, Kırşehir, Niğde, Sivas, Yozgat	1,100
İZRO (İzmir Turist Rehberleri Odası)	İzmir, Manisa, Uşak	1,257
ANRO (Ankara Turist Rehberleri Odası)	Ankara, Afyonkarahisar, Bartın, Çankırı, Çorum, Eskişehir, Karabük, Karaman, Kastamonu, Kırıkkale, Konya, Zonguldak	993
ATRO (Aydın Turist Rehberleri Odası)	Aydın, Denizli	869
MUTRO (Muğla Turist Rehberleri Odası)	Muğla	503
ÇARO (Çanakkale Bölgesel Turist Rehberleri Odası)	Çanakkale, Balıkesir, Tekirdağ	314
ŞURO (Şanlıurfa Bölgesel Turist Rehberleri Odası)	Şanlıurfa, Adıyaman, Ağrı, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkâri, Mardin, Muş, Siirt, Şırnak, Tunceli, Van	249
BURO (Bursa Bölgesel Turist Rehberleri Odası)	Bursa, Bilecik, Kütahya	211
GARO (Gaziantep Bölgesel Turist Rehberleri Odası)	Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya	209
ADRO (Adana Bölgesel Turist Rehberleri Odası)	Adana, Mersin, Osmaniye	197
TRO (Trabzon Bölgesel Turist Rehberleri Odası)	Trabzon, Amasya, Ardahan, Artvin, Bayburt, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Giresun, Iğdır, Kars, Ordu, Rize, Samsun, Sinop, Tokat	188
TOPLAM		13,665

Kaynak: (tureb.org.tr, 2024a; 2024b)

Bakanlıktan ruhsatname alan turist rehberlerinin en geç 180 gün içerisinde ikamet ettikleri ilde yetki sahibi olan odaya üye olması zorunludur. Turist rehberleri odaları TUREB tarafından hazırlanan çalışma kartlarını sahiplerine ulaştırmak için üyelerinden yıllık aidat tahsil etmektedir (mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024). Bu bağlamda, turist rehberleri odaları bir dizi faaliyetle üyelerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak ve mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak için hizmet vermektedir. Meslek Kanunu'nun verdiği yetkiyle birlikte turlarda yasa dışı turist rehberliği faaliyetlerinin denetlenmesi sunulan başlıca hizmetlerden biridir (Çakmak, 2018: 33). Müzeler, ören yerleri ve restoran gibi işletmelerde yaşanan değişikliklerin üyelere duyurulması, çekicilikler hakkında bilgilendirici broşürler hazırlanması, 21 Şubat Dünya Rehberler Gününde etkinlikler düzenlenmesi sunulan diğer hizmetlere örnektir (Şen ve Çelik Yetim, 2018: 272). Diğer taraftan, turist rehberlerinin uyarma veya kınama cezasını gerektirecek fiillerde bulunması durumunda ilgili disiplin soruşturmalarını yürütme yetkisi de turist rehberleri odalarının yönetim kurullarına aittir (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024).

7500 sayılı ve 27/04/2024 tarihli kanun değişikliği

7500 sayılı ve 27 Nisan 2024 tarihli *Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun* turist rehberliği mesleğine ilişkin yeni düzenlemeler içermektedir. 7500 sayılı Kanun ile gerçekleştirilen bazı önemli değişiklikler aşağıda maddeler halinde açıklanmaktadır (resmigazete.gov.tr, 28.05.2024):

- 6326 sayılı Kanun'da sertifika programları meslek birlikleri ve Seyahat Acentaları Birliğinin önerileri ve Bakanlığın onayıyla gerçekleştirilirken; 7500 sayılı Kanun ile birlikte sertifika programlarının 'eğitim programı' adıyla Bakanlığın talebiyle gerçekleştirilmesi öngörülmüştür. Bu konuda getirilen diğer bir değişiklik ise önceden meslek birlikleri tarafından düzenlenen ilgili programların birliklerin yanı sıra 'konusunda uzmanlaşmış kamu kurum ve kuruluşları' tarafından düzenlenebilmesidir. Öte yandan, daha önce meslek birliklerinin ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliğinin ortak önerileri ve Bakanlığın onayı ile düzenlenen yabancı dil sınavlarının yeni kanun ile Bakanlığın talebiyle düzenlenmesi kararlaştırılmıştır.
- Mesleğe kabul koşullarını sağlayan ancak yabancı dil şartını yerine getiremeyen kişilerin -mesleğe kabul sınavında başarılı olmaları koşuluyla- Türkçe turist rehberi olması da yasa değişikliği ile düzenlenmiştir. Mesleğin Türkçe olarak icra edilmesi halinde Türkçe rehberlik ücretinin taban ücretin yüzde yetmişinden az olmamak üzere Bakanlık tarafından belirlenmesi ve ilan edilmesi 7500 sayılı kanun değişikliği ile yapılan düzenlemelerden biridir.

- Çince başta olmak üzere Bakanlık tarafından belirlenecek Uzak Doğu dillerinden turist rehberi yetiştirilmesi için yeni bir düzenleme yapılmıştır. Daha önce turist rehberliğiyle ilgili ön lisans, lisans ve yüksek lisans programlarından ve turist rehberliği eğitim programlarından mezun olanlar turist rehberi olabilirdi. Ancak 7500 sayılı Kanun ile birlikte Bakanlıkça belirlenecek Uzak Doğu dilleri için bahsedilen mezuniyet koşulları aranmaksızın en az ön lisans düzeyinde mezun olan adayların en az yüz saatlik bir eğitimi başarıyla tamamlayarak -ve mezuniyet dışındaki mesleğe kabul koşullarını sağlayarak- ilgili Uzak Doğu dillerinde turist rehberi olmasının önü açılmıştır.
- Yeni düzenlemeyle birlikte üniversitelerin sanat tarihi ve arkeoloji bölümlerinden lisans düzeyinde mezun olan adayların 6326 sayılı Kanun'da ifade edilen turist rehberliği eğitimine ilişkin mezuniyet koşulları aranmaksızın turist rehberi olabilmelerinin sağlanması söz konusudur. Bu durumda sanat tarihi ve arkeoloji bölümlerinden lisans düzeyinde mezun olan adaylar diğer mesleğe kabul koşullarını sağlamaları ve en az yüz saatlik eğitim programını başarıyla tamamlamaları durumunda başarılı oldukları yabancı dilde turist rehberi olabilmektedir.
- Turist rehberliği eğitim programlarının, yabancı dil seviye tespit sınavlarının ve uygulama gezilerinin Bakanlığın talebine rağmen altı ay içinde birlikler tarafından düzenlenmemesi durumunda Bakanlık tarafından düzenlenebilmesi kanun değişikliği ile getirilen yeni uygulamalardan biridir.
- 7500 sayılı Kanun Değişikliği ile gerçekleştirilen düzenlemelerden biri de Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlar tarafından düzenlenen gezilere ilişkindir. Bu kapsamda *"Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul ve kurumlar tarafından öğrencilere yönelik olarak öğretmen refakatinde ve ticari amaç gözetilmeksizin yapılan geziler bu Kanun kapsamı dışındadır"* ifadesi 6326 sayılı Kanun'un 7. maddesi dördüncü fıkrasından sonra gelmek üzere eklenmiş ve bahsi geçen geziler Turist Rehberliği Meslek Kanunu'nun kapsamı dışında tutulmuştur.
- Ruhsatname sahibi olmayanların turist rehberliği hizmeti sunması durumunda yirmibeşbin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar idari para cezasına çarptırılması Kanun değişikliğinde yer verilen diğer bir uygulamadır. Öte yandan, turist rehberliği hizmeti alan kişilerin bilgisi ve onayı dışında alışveriş için belirli bir işletmeye gönderilmeleri ve turist rehberlerinin bu durumdan menfaat temin etmeleri durumunda da yirmibeşbin Türk Lirasından yüzbin Türk Lirasına kadar idari para cezasına çarptırılmaları öngörülmüştür.
- 6326 sayılı Kanun'da belirtilen Bakanlığın meslek kuruluşlarının her türlü iş, işlem, faaliyet ve hesaplarını denetleme yetkisi 7500 sayılı kanun değişikliği ile detaylandırılmıştır. Buna göre Bakanlığın gerektiğinde ve en geç üç yılda bir zorunlu olarak denetleme yetkisine haiz olduğu belirtilmiş ve meslek kuruluşlarının organ üyeleri ile personelinin işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır. Benzer şekilde meslek kuruluşlarının personelinin Kanun'da belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmemesi veya haklarında kovuşturma açılması durumunda Bakanlık tarafından görevden uzaklaştırılması da yasa değişikliği ile düzenlenmiştir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarında kullanılan betimleyici araştırma deseni benimsenmiştir. Betimleyici araştırma deseni anlaşılmak istenen bir duruma ilişkin veri elde etmek ve konuya ilişkin anlayışlar geliştirmek için kullanılır (Sandelowski, 2000: 339; Kim vd., 2016: 23). Gözlem, görüşme, doküman analizi vb. kaynaklardan elde edilen veriler deşifre ve tasnif edilerek benzer sözcük grupları, örüntüler, temalar ve ilişkiler tanımlanır. Ardından elde edilen bulgular literatüre ya da kuramlara bağlanarak sonuçlara ulaşılır (Doyle vd., 2020: 448). Bu kapsamda araştırma verilerine metafor analizi uygulanmıştır. Çünkü metaforlar dünyayı kavramsallaştırmak (Zheng & Song, 2010: 48) ve duygularla birlikte deneyimleri anlamak için önemli birer araçtır. Diğer bir ifadeyle, metaforlar bireylerin nasıl algıladıklarını, nasıl düşündüklerini ve ne yaptıklarını ortaya koymaktadır (Lakoff & Johnson, 1980: 124). Bu nedenle insanların kullandıkları özgün metaforlar bir konudaki deneyimleri hakkında önemli ipuçları vermektedir. Diğer taraftan, metaforlar bireysel deneyimlerin yanı sıra daha geniş bir bağlam olan kamusal söylemi de yansıtmaları açısından önem taşır (Wilding vd., 2023: 2). Bu özellikler metafor

analizini araştırmanın amaçları doğrultusunda veri sağlayabilecek uygun bir enstrüman haline getirmektedir. Sıradaki başlıklarda örneklem seçimi, veri toplama aracının hazırlanması, verilerin toplanması, verilerin analizi ve güvenirliğin sağlanması süreçleri aktarılmaktadır.

Örneklem seçimi

Veriler -araştırmacı için daha erişilebilir olmaları nedeniyle- Ankara Turist Rehberleri Odasına (ANRO) üye olan turist rehberlerinden toplanmıştır. Bu nedenle araştırma evrenini ANRO'ya üye olan turist rehberleri oluşturmaktadır. Mevzuat gereği -diğer turist rehberleri odalarında olduğu gibi- ANRO'ya üye olan tüm turist rehberleri aynı zamanda TUREB'e de kayıtlıdır (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024; mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024). Araştırma örnekleminin belirlenmesinde kartopu örnekleme ve maksimum çeşitlilik örneklemesi teknikleri birlikte kullanılmıştır. Kartopu örnekleme sayesinde araştırmacı tanıdığı ya da ilk ulaştığı veri kaynaklarının önerileri ve aracılığıyla başka veri kaynaklarına ulaşabilmektedir (Glesne, 2014: 61). Maksimum çeşitlilik örneklemesi ise örnekleme dahil olan turist rehberlerinin mesleki özelliklerinin çeşitliliğini sağlamak için kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 136). Bu kapsamda araştırmacı tanıdığı bazı turist rehberlerine ulaşmış ve araştırmaya veri sağlayan ilk kaynakların aracılık etmesiyle başka turist rehberlerinden de veri toplamıştır.

"Nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğünü belirlemek için bir kural bulunmamaktadır" ve amaca uygun bir şekilde seçilirse tek bir durum/kişi dahi örneklem olabilir (Patton, 2002: 230, 244). Bu nedenle nitel araştırmalarda örneklem büyüklüğü belirlenirken 'veri doygunluğu' önemli bir kriter olarak kabul edilmektedir (Mak vd., 2010; Mak vd., 2011; Tsaur ve Lin, 2014; Tsaur ve Lin, 2019). Buna göre, elde edilen verilerden yeni bir bilgi çıkmadığı ya da yeni bir kategori/tema geliştirilemediği durumlarda veri doygunluğuna ulaşılır (Guest vd., 2006: 59). Bu araştırmada veri doygunluğunun tespit edilebilmesi için veri toplama ve veri analizi süreçleri birlikte yürütülmüştür. Bu kapsamda veri doygunluğunun TUREB'e ilişkin metaforlar için 47. katılımcıda; ANRO'ya ilişkin metaforlar için de 40. katılımcıda sağlandığı tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, ilgili formlardan sonra yeni bir kategorinin oluşmadığı saptanmıştır. Bu aşamada veri toplama süreci durdurulmuş ve veri doygunluğunun tespit edildiği anda halihazırda doldurulmuş olan 51 adet form analize dahil edilmiştir. Benzer şekilde, turist rehberliği alanıyla ilişkili metafor analizi çalışmalarında 30 katılımcı (Şahin vd., 2018) ve 45 katılımcı (Güçlütürk Baran ve Özoğul, 2021) ile çalışmalar gerçekleştirmiştir.

Verilerin toplanması

Görüşme formu oluşturulurken İngilizce alanyazında geliştirilen (Gibbs, 1992; Kemp, 1999) ve Türkiye'deki metafor analizi araştırmalarında da Türkçeye çevrilerek yaygın şekilde kullanılan (Özder vd., 2012; Bilgen vd., 2014; Köroğlu vd., 2018b; Düşmezkalender ve Erol, 2020; Günden ve Güneren, 2021; Silik vd., 2022; Civelek, 2023; Köşker, 2023) *" ... benim için ... gibidir. Çünkü ..."* ifadesi kullanılmıştır. Bu kapsamda görüşme formunda aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için ... gibidir. Çünkü..."

"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için ... gibidir. Çünkü ..."

Yukarıdaki 'gibi' ifadesiyle konu ve metafor arasındaki benzerlik (Gibbs, 1992: 572) açığa çıkarılmaktadır ve 'çünkü' ifadesiyle de benzerliğin daha iyi anlaşılması sağlanmaktadır (Kemp, 1999: 82). Son olarak katılımcıların demografik ve mesleki özelliklerini belirlemeye yönelik sorular görüşme formuna eklenmiştir. Görüşme formunda yer alan tüm sorular için Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan 29.01.2024 tarih ve 678123 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Nitel araştırmalarda tavsiye edildiği üzere (Patton, 1987; Bogdan ve Biklen, 1992), hazırlanan görüşme formu soruların anlaşılırlık düzeylerini tespit etmek amacıyla uzman görüşüne sunulmuştur. Turist rehberliği lisansına sahip olan ve meslek kuruluşlarına üyelikleri bulunan turizm rehberliği alanından bir öğretim üyesi ve doktora derecesine sahip bir öğretim elemanının geri bildirimi sonucunda forma son hali verilmiştir. Ardından form çevrimiçi ortama aktarılmıştır. Çevrimiçi görüşme formunun başında araştırmanın amaç ve kapsamı açıklanmış; araştırmaya gönüllü katılmayı kabul eden turist rehberlerinin

görüşme sorularına erişimi sağlanmıştır. Sonrasında soruları test etmek (van Teijlingen ve Hundley, 2001: 2) ve güvenirliği arttırmak (Van Wijk ve Harrison, 2013: 575) amacıyla 29.04.2024-30.04.2024 tarihlerinde pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda sekiz turist rehberi formu doldurmuş ve görüşme sorularının araştırma sorularına yönelik veri sağladığı görülmüştür. Ardından veri toplamaya devam edilmiş ve veri doygunluğunun tespit edilmesiyle veri toplama süreci sonlandırılmıştır. 29.04.2024-13.06.2024 tarihleri arasında toplam 51 turist rehberinden veri toplanmıştır.

Veri analizi, geçerlik ve güvenirlik

Verilerin analiz edilmesinde Saban (2008) tarafından geliştirilen ve metafor analizi çalışmalarında (Karadağ ve Kaya, 2020; Öztürk ve Alkaya, 2020; Saatcı ve Aksu, 2020; Şahin ve Bekci, 2020) yaygın bir şekilde kullanılan aşağıdaki aşamalar uygulanmıştır:

Kodlama ve ayıklama: Turist rehberlerinden elde edilen 51 adet formdan herhangi bir metafor belirtilmeyen ya da metafor ile gerekçe arasında anlamlı bir ilişki kurulamayan dokuz adet form veri setinden ayıklanmıştır. Aşağıda bu formlardan örnekler sunulmaktadır:

Metafor belirtilmeyen formlara örnek:

> "Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için *bağlı bulunduğumuz birlik* gibidir. Çünkü *TUREB sayesinde taleplerimizi dile getirebiliriz. Ama sorunların çözümlerinde daha etkin olmasını beklerim*."

Metafor ile gerekçe arasında anlamlı bir ilişki kurulamayan formlara örnek:

> "Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için *atanamamış TUREB* gibidir. *Çünkü seçimden seçime havada uçuşan vaatler ve tur paylaşımı dışında bir etkinliğini göremiyoruz*."

Örnek metafor derleme: Kodlama ve ayıklama işleminden sonra elde kalan 42 adet formda yer alan 76 adet metafor arasından araştırmanın raporlama aşamasında alıntı yapmak üzere örnek metaforlar belirlenmiştir.

Kategori geliştirme: Turist rehberlerinin ifade ettikleri metaforların ortak yönleri tespit edilerek TUREB ve ANRO'nun nasıl kavramsallaştırıldığı belirlenmiştir. Bu kapsamda metaforun konusu ve kaynağı; konu ve kaynak arasındaki ilişki göz önüne alınarak metaforlar gruplandırılmış ve belirli kategorilerle ilişkilendirilmiştir. Diğer bir ifadeyle, metaforların hangi kategoriye ait oldukları belirlenirken "Çünkü…" şeklinde ifade edilen gerekçeler belirleyici olmuştur. Sonuçta, TUREB için 38 adet metafor 11 farklı kavramsal kategori altında toplanmış ve kategoriler iki farklı tema ile ilişkilendirilmiştir. ANRO için ise 38 adet metafor 10 farklı kavramsal kategori altında toplanmış ve kategoriler iki farklı tema ile ilişkilendirilmiştir.

Geçerlik ve güvenirlik: Nitel yaklaşımla gerçekleştirilen araştırmalarda geçerliği ve güvenirliği arttırmak için tavsiye edilen (Lincoln ve Guba, 1985, Yıldırım ve Şimşek, 2013'ten) şu adımlar gerçekleştirilmiştir. Geçerliğin sağlanması amacıyla araştırmanın tüm süreçleri detaylı, sistematik ve açık bir şekilde ifade edilmiştir. Ayrıca turist rehberlerinin farklı demografik ve mesleki özelliklerini yansıtmak amacıyla veri kaynaklarını çeşitlendiren maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklemesi nitel araştırmalarda geçerliği arttırmak için önerilen amaçlı örnekleme teknikleri arasında yer almaktadır (Lincoln ve Guba, 1985, Yıldırım ve Şimşek, 2013'ten). Geçerliği arttırmak için sağlanan diğer bir kriter de uzman incelemesidir. Bu kapsamda, metafor analizi çalışmalarında da (Özgürel ve Baysal, 2020b; Şahin ve Bekci, 2020; Günden ve Güneren, 2021; Civelek, 2023) uygulanan uzman değerlendirmesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacı tarafından TUREB ve ANRO için ayrı ayrı belirlenen metaforlar ve kategoriler turizm rehberliği alanında çalışmaları bulunan doktora derecesine sahip bir öğretim elemanına sunularak eşleştirmesi istenmiştir. Uzman değerlendiricinin yaptığı eşleştirmeler araştırmacının kendi eşleştirmeleriyle karşılaştırılmıştır. Ardından, araştırmanın güvenirliğini test etmek amacıyla Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen ve turist rehberliği alanındaki metafor analizi çalışmalarında (Köroğlu vd., 2018b; Özgürel ve Baysal, 2020b; Günden ve

Güneren, 2021) kullanılan güvenirlik formülü uygulanmıştır. Buna göre araştırmacı ve uzman değerlendirici tarafından yapılan kod ve kategori eşleştirmelerinde görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilmiş; *"Güvenirlik = (görüş birliği) / (görüş birliği + görüş ayrılığı) X 100"* formülü kullanılmıştır. Bu formüle göre araştırmanın güvenirliğinin sağlanması için görüş birliği oranının %90 ve üzeri olması beklenmektedir. Bu durumda uzman değerlendirici TUREB için 'birleştirici', 'dayanışma', 'kar amacı güden kurum' ve 'Kafdağı' metaforlarını; ANRO için ise 'birlik komutanı' ve 'mühendisler odası' metaforlarını araştırmacının belirlediği kategorilerin dışında bırakmıştır. Toplamda altı adet metafora dair görüş ayrılığı bulunmaktadır ve formüle göre araştırmanın güvenirliği %92'dir.

Bulgular

Bu çalışma Türkçe rehberlik düzenlemesini içeren 7500 sayılı kanun değişikliğinin ardından turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik algılarını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Sıradaki başlıklarda sunulan bulgular araştırmanın katılımcılarının demografik ve mesleki özelliklerini, TUREB ve ANRO hakkında geliştirilen metaforlara ilişkin detayları ve metafor örneklerini içermektedir.

Katılımcılara ilişkin bulgular

Türkiye'de 13,665 turist rehberi bulunmaktadır ve 993 turist rehberi ANRO'ya kayıtlıdır. Türkiye genelinde kadın turist rehberlerinin erkek meslektaşlarına oranı %33,8'dir. ANRO özelinde ise bu oran %36,6'dır (tureb.org.tr(b), 20.06.2024). Araştırmanın bulgularına göre katılımcıların %26,2'si kadındır. Dolayısıyla katılımcıların cinsiyet dağılımı TUREB ve ANRO'ya üye olan turist rehberlerinin cinsiyet dağılımına yakındır. Diğer taraftan, katılımcıların yaş ortalaması 41 (En az 22 yaş; en fazla 70 yaş); mesleki tecrübelerinin ortalaması ise 12 yıldır (En az 1 yıl; en fazla 40 yıl). Ayrıca, katılımcılardan 41 kişi sadece bir yabancı dilde turist rehberliği yapmaktadır. Üç katılımcının çalışma kartında ise birden fazla dil yer almaktadır. İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça, Endonezce, İspanyolca ve Urduca katılımcıların yabancı dilleridir. Türkiye'de çalışma kartında İngilizce bulunan turist rehberi sayısı 9,170'dir (tureb.org.tr(b), 20.06.2024). Bu sayı Türkiye'deki turist rehberlerinin %67,1'ine denk gelmektedir. Bu çalışmada ise çalışma kartında sadece İngilizce yer alan katılımcıların oranı %73,8'dir ve Türkiye genelindeki oranla uyumludur.

Araştırmaya veri sağlayan tüm katılımcılar eylemli turist rehberleridir ve yılda çalıştıkları ortalama gün sayısı 112'dir. Son olarak, araştırmanın katılımcılarından sadece bir kişi meslek kuruluşlarında aktif olarak görev (Oda Yönetim Kurulu Üyesi) yapmaktadır. Ayrıca dört turist rehberi de geçmiş dönemlerde meslek kuruluşlarında görev (Oda Yönetim Kurulu Üyesi (2), Delege, Denetmen) yaptıklarını beyan etmiştir. Turist rehberlerinin demografik ve mesleki özelliklerine ilişkin bulgular Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2: Turist rehberlerinin demografik ve mesleki özelliklerine ilişkin bulgular

DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER		REHBER SAYISI	YÜZDE (%)
Cinsiyet	*Kadın*	*11*	*% 26,2*
	Erkek	*31*	*% 73,8*
	TOPLAM	***42***	***%100***
Yaş	*18-30 yaş*	*12*	*% 28,6*
	31-40 yaş	*13*	*% 31,0*
	41-50 yaş	*5*	*% 11,9*
	51-60 yaş	*9*	*% 21,4*
	61 yaş ve üzeri	*3*	*% 7,1*
	TOPLAM	***42***	***%100***
Eğitim düzeyi (En son mezun olunan okul)	*Lise*	*0*	*% 0,0*
	Ön lisans	*2*	*% 4,8*
	Lisans	*21*	*% 50,0*
	Yüksek lisans	*15*	*% 35,7*
	Doktora	*4*	*% 9,5*
	TOPLAM	***42***	***%100***
İkamet edilen şehir	*Eskişehir*	*25*	*% 59,5*
	Ankara	*11*	*%26,2*
	Diğer	*6*	*% 14,3*
	TOPLAM	***42***	***%100***

MESLEKİ ÖZELLİKLER		REHBER SAYISI	YÜZDE (%)
Yabancı dil	*(Birden fazla yabancı dil)*	*3*	*% 7,1*
	(Sadece) İngilizce	*31*	*% 73,8*
	(Sadece) Almanca	*3*	*% 7,1*
	(Sadece) Fransızca	*3*	*% 7,1*
	(Sadece) Rusça	*1*	*% 2,4*
	(Sadece) Endonezce	*1*	*% 2,4*
	TOPLAM	***42***	***%100***
Çalışma kartı türü	*Ülkesel*	*21*	*%50,0*
	Bölgesel	*21*	*%50,0*
	TOPLAM	***42***	***%100***
Çalışma kartı alma şekli	*Ön lisans programı*	*6*	*% 14,3*
	Lisans programı	*14*	*% 33,3*
	Yüksek lisans programı	*10*	*% 23,8*
	Doktora programı	*0*	*% 0*
	Bakanlık kursu	*12*	*% 28,6*
	TOPLAM	***42***	***%100***
Tecrübe	*0-5 yıl*	*20*	*% 47,6*
	6-10 yıl	*7*	*% 16,7*
	11-15 yıl	*3*	*% 7,1*
	16-20 yıl	*2*	*% 4,8*
	21-25 yıl	*1*	*% 2,4*
	26 yıl ve üzeri	*9*	*% 21,4*
	TOPLAM	***42***	***%100***
Çalışılan gün sayısı (Yılda)	*0-20 tur*	*2*	*% 4,8*
	21-40 tur	*2*	*% 4,8*
	41-60 tur	*8*	*% 19,0*
	61-80 tur	*2*	*% 4,8*
	81 tur ve üzeri	*28*	*% 66,6*
	TOPLAM	***42***	***%100***

Metaforlara ilişkin bulgular

Araştırmanın bulgularına göre turist rehberleri TUREB ve ANRO hakkında toplam 76 adet metafor geliştirmiştir. TUREB için geliştirilen 38 adet metafor 11 farklı kavramsal kategori altında toplanmış ve bu kategoriler *TUREB Hakkında Olumlu Algılar* ve *TUREB Hakkında Olumsuz Algılar* ismi verilen iki farklı tema ile ilişkilendirilmiştir. Diğer taraftan, ANRO için geliştirilen 38 adet metafor 10 farklı kavramsal kategori altında toplanmış ve bu kategoriler de *ANRO Hakkında Olumlu Algılar* ve *ANRO Hakkında Olumsuz Algılar* temalarıyla ilişkilendirilmiştir. Sıradaki başlıklarda turist rehberlerinin TUREB ve ANRO hakkında geliştirdikleri metaforlara ilişkin bulguların detayları açıklanmaktadır.

TUREB hakkında geliştirilen metaforlar

TUREB hakkında geliştirilen metaforların %63,2'si *TUREB Hakkında Olumlu Algılar* temasına; %36,8'i ise *TUREB Hakkında Olumsuz Algılar* temasına aittir. *TUREB Hakkında Olumlu Algılar* teması altında altı farklı kategori; *TUREB Hakkında Olumsuz Algılar* teması altında ise beş farklı kategori yer almaktadır. *TUREB Hakkında Olumlu Algılar* teması altında yer alan kategoriler sırasıyla *Birliktelik, Koruma, Güven, Temsil, Kurumsallık,* ve *Liderlik* şeklindedir. *TUREB Hakkında Olumsuz Algılar* teması altında yer alan kategoriler ise *İşlevsizlik, Pasiflik, Çıkar Odaklılık, Verimsizlik, ve Yanlış/Gerçekçi Olmayan Politikalar* şeklindedir. *TUREB Hakkında Olumlu Algılar* temasına ait kategorilere bakıldığında *Birliktelik* hakkında en fazla metafor (9) geliştirilen kategoridir. *TUREB Hakkında Olumsuz Algılar* temasında ise *İşlevsizlik* hakkında en çok metafor (4) geliştirilen kategoridir. Tablo 3'te turist rehberlerinin TUREB hakkında geliştirdikleri metaforlar ve metaforların ilişkilendirildikleri kategoriler/temalar bulunmaktadır. Tablo 4'te ise turist rehberlerinin TUREB hakkında geliştirdikleri metaforlardan örnekler sunulmaktadır.

Tablo 3: Turist rehberlerinin TUREB hakkında geliştirdikleri metaforlar

TEMALAR	KATEGORİLER	METAFORLAR	METAFOR ADEDİ	METAFOR FREKANSI	YÜZDE (%)
TUREB HAKKINDA OLUMLU ALGILAR	BİRLİKTELİK	*Aile* *Birleştirici* *Beraberlik* *Dayanışma* *Çatı* *Evimin çatısı* *Mesleğin çatı kuruluşu* *Odaların çatısı* *Topluluk*	*9*	*9*	*%23,7*
	KORUMA	*Baba* *Büyük bir şemsiye* *Kalkan (2)* *Koruyucu (2)* *Şemsiye (2)*	*5*	*8*	*%13,1*
	GÜVEN	*Arkadaş* *Dayanak* *Mesleki güven*	*3*	*3*	*%7,9*
	TEMSİL	*Rehberlerin temsilcisi* *Temsilcim* *Yasal bir temsilci*	*3*	*3*	*%7,9*
	KURUMSALLIK	*Baro (2)* *Bir ağaç gövdesi*	*2*	*3*	*%5,3*
	LİDERLİK	*Başkomutan* *Işık*	*2*	*2*	*%5,3*
		TOPLAM	***24***	***28***	***%63,2***
TUREB HAKKINDA OLUMSUZ ALGILAR	İŞLEVSİZLİK	*Balon* *Bozuk bir makine* *Kivi* *Vanilyalı dondurma*	*4*	*4*	*%10,4*
	PASİFLİK	*Hayal kırıklığı* *Tabela* *Uykucu Şirin*	*3*	*3*	*%7,9*
	ÇIKAR ODAKLILIK	*Arpalık* *Kâr amacı güden kurum* *Sünger*	*3*	*3*	*%7,9*
	VERİMSİZLİK	*Bal yapamayan arı* *Meyve vermeyen ağaç*	*2*	*2*	*%5,3*
	YANLIŞ/GERÇEKÇİ OLMAYAN POLİTİKALAR	*Araba kazası* *Kafdağı*	*2*	*2*	*%5,3*
		TOPLAM	***14***	***14***	***%36,8***
		GENEL TOPLAM	**38**	**42**	**%100**

Tablo 4: Turist rehberlerinin TUREB hakkında geliştirdikleri metaforlardan örnekler

TEMALAR	KATEGORİLER	METAFORLARDAN ÖRNEKLER
TUREB HAKKINDA OLUMLU ALGILAR	BİRLİKTELİK	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **aile** gibidir. Çünkü üyeleri olan diğer meslektaşlarımla bizi bir arada tutar"*
	KORUMA	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **kalkan** gibidir. Çünkü koruyucudur"*
	GÜVEN	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **arkadaş** gibidir. Çünkü güvenilirdir"*
	TEMSİL	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **yasal bir temsilci** gibidir. Çünkü diğer birlikler tarafından kabul görmemizi sağlar"*
	KURUMSALLIK	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **Baro** gibidir. Çünkü resmi meslek organıdır. Mesleğin icrası, denetimi ve devamlılığı için kritik önemdedir"*
	LİDERLİK	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **başkomutan** gibidir. Çünkü meslek onurunu ve emeği için savaşması gereken bu görev için kurulmuştur"*
TUREB HAKKINDA OLUMSUZ ALGILAR	İŞLEVSİZLİK	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **balon** gibidir. Çünkü işlevi rehberlerin haklarını korumak ve mesleğin sürdürülebilmesini sağlamak için politika, iyileştirme yaratmak kesinlikle değildir. Dolayısıyla içi hava dolu bir balon gibidir ve en ufak bir dış etkiyle işlevsiz hale getirilebilir. Bir iğne yeterlidir"*
	PASİFLİK	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **Uykucu Şirin** gibidir. Çünkü Meslek Kanunumuzun değişikliğe uğrayacağı tehdidine karşı 'Böyle bir şey söz konusu değil' diyerek pasif kalması, ayakta uyuması"*
	ÇIKAR ODAKLILIK	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **sünger** gibidir. Çünkü yararlı bir iş yapmadan para emiyor"*
	VERİMSİZLİK	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **bal yapamayan arı** gibidir. Çünkü çalışır gibi görünüp bu zamana kadar turist rehberliği mesleğinin sorunlarına çözümler üretmeyi başaramamış ya da başarmak istememiş bir kurumdur. Vergi, sigorta, iş güvencesizliği, birkaç yıl sonra oluşacak rehber enflasyonu gibi sorunları çözmek yerine yeni değişen yasa ile birlikte turist rehberleri hak kaybına uğratılmış maalesef TUREB bu noktada bir şey yapamamıştır"*
	YANLIŞ/GERÇEKÇİ OLMAYAN POLİTİKALAR	*"Turist Rehberleri Odaları Birliği (TUREB) benim için **araba kazası** gibidir. Çünkü kurulduğu günden ve andan itibaren uyguladığı politikalara ters yönde ilerliyor oluşu son yasa değişikliğine sebep olmuş ve bahsettiğim kaza gerçekleşmiş oldu. Bunun geleceği zaten üyelerin haklarını savunmadaki problemler, üyelere oluşturulan desteklerin gecikmeli olması veya hiç olmaması gibi problemler ile belli oluyordu. Kurum 6326 yasasının temellerine kurulmuş olmasına rağmen, kendi temeline ihanet etmiştir. Bu da kurumun şoför kaynaklı problemi olduğunu gösteriyor"*

ANRO hakkında geliştirilen metaforlar

ANRO Hakkında Olumlu Algılar temasına ait olan metaforlar toplam metaforların %60,5'ini; *ANRO Hakkında Olumsuz Algılar* temasına ait olan metaforlar ise toplam metaforların %39,5'ini oluşturmaktadır. *ANRO Hakkında Olumlu Algılar* temasında toplam altı adet *(Profesyonel Destek, Birliktelik ve Aidiyet, Koordinasyon, Kurumsallık, Temsil, Koruma)*; *ANRO Hakkında Olumsuz Algılar* temasında ise toplam dört adet *(İşlevsizlik, Aidat Odaklılık, Verimsizlik, Ciddiyetsizlik ve Şeffaf Olmama)* kategori bulunmaktadır. *Profesyonel Destek* kategorisi *ANRO Hakkında Olumlu Algılar* temasında en fazla metafor (7) geliştirilen kategoridir. *İşlevsizlik* kategorisi ise *ANRO Hakkında Olumsuz Algılar* temasında en çok metafor (6) geliştirilen kategori olmuştur. Tablo 5'te turist rehberlerinin ANRO hakkında geliştirdikleri metaforlar ve metaforların ilişkilendirildikleri kategoriler/temalar bulunmaktadır. Tablo 6'da ise turist rehberlerinin ANRO hakkında geliştirdikleri metaforlardan örnekler sunulmaktadır.

Tablo 5: Turist rehberlerinin ANRO hakkında geliştirdikleri metaforlar

TEMALAR	KATEGORİLER	METAFORLAR	METAFOR ADEDİ	METAFOR FREKANSI	YÜZDE (%)
ANRO HAKKINDA OLUMLU ALGILAR	PROFESYONEL DESTEK	*Danışman* *Destekleyici* *İsviçre çakısı* *Problem çözücü* *Yardım* *Yol gösterici* *Yönetici yardımcısı*	*7*	*7*	*%18,4*
	BİRLİKTELİK VE AİDİYET	*Aile (3)* *Birleştirici güç* *Ev (2)* *Güvenli alan* *İkamet adresim* *Yuva (2)*	*6*	*10*	*%15,7*
	KOORDİNASYON	*Aracı kurum* *Birlik komutanı* *Distribütör* *TUREB ile aramda köprü*	*4*	*4*	*%10,5*
	KURUMSALLIK	*Mesleğin temel taşı* *Mühendisler odası*	*2*	*2*	*%5,3*
	TEMSİL	*Ağacın bir dalı* *Sesimiz*	*2*	*2*	*%5,3*
	KORUMA	*Koruyucu* *Mesleğimi koruyan bir güç*	*2*	*2*	*%5,3*
		TOPLAM	***23***	***27***	***%60,5***
ANRO HAKKINDA OLUMSUZ ALGILAR	İŞLEVSİZLİK	*Ağacın dalları* *Gökkuşağı* *Formalite* *Kukla* *Limonlu dondurma* *Okeyde yancı*	*6*	*6*	*%15,8*
	AİDAT ODAKLILIK	*Aidat toplama kurumu* *Apartman yöneticisi* *Banka* *Masraf* *Tilki*	*5*	*5*	*%13,1*
	VERİMSİZLİK	*Bal yapmayan arı* *Bisiklet*	*2*	*2*	*%5,3*
	CİDDİYETSİZLİK VE ŞEFFAF OLMAMA	*Anaokulu* *Kapalı bir kutu*	*2*	*2*	*%5,3*
		TOPLAM	***15***	***15***	***%39,5***
		GENEL TOPLAM	**38**	**42**	**%100**

Tablo 6: Turist rehberlerinin ANRO hakkında geliştirdikleri metaforlardan örnekler

TEMALAR	KATEGORİLER	METAFORLARDAN ÖRNEKLER
ANRO HAKKINDA OLUMLU ALGILAR	PROFESYONEL DESTEK	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **İsviçre çakısı** gibidir. Çünkü meslekle ilgili işleyişte işlerimi kolaylaştırır"*
	BİRLİKTELİK VE AİDİYET	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **ev** gibidir. Çünkü gündemimiz aynıdır"*
	KOORDİNASYON	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **TUREB ile aramda köprü** gibidir. Çünkü tüm hizmet akışı ve yaptırımlar odalar vasıtasıyla daha kontrollü ve hızlı iletilmesi beklenir"*
	KURUMSALLIK	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **mühendisler odası** gibidir. Çünkü birlik düzeyinde bölgesel düzenleyici ve uygulayıcıdır ve temsilcidir"*
	TEMSİL	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **sesimiz** gibidir. Çünkü TUREB'e göre sesimizi daha çok duyurabildiğimiz bir yer"*
	KORUMA	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **koruyucu** gibidir. Çünkü rehberinin hakkını korur ve işlemlerini kolaylaştırır"*
ANRO HAKKINDA OLUMSUZ ALGILAR	İŞLEVSİZLİK	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **okeyde yancı** gibidir. Çünkü herhangi bir etkisi yok ve yalnızca oynayanların yaptıklarına tepki gösterebiliyor"*
	AİDAT ODAKLILIK	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **apartman yöneticisi** gibidir. Çünkü ancak aidat alıyorlar, başka da bir işe yaramıyorlar"*
	VERİMSİZLİK	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **bisiklet** gibidir. Çünkü gelenekseldir, çevrecidir, havayı kirletmez ancak ilerleme kaydetmek zordur. Üyelerle beraber pedal çevirirsiniz ama bisikletin kat edebileceği mesafe bellidir"*
	CİDDİYETSİZLİK VE ŞEFFAF OLMAMA	*"Ankara Turist Rehberleri Odası (ANRO) benim için **anaokulu** gibidir. Çünkü oda yönetimine gelen herkes oyun oynamaktadır"*

Tartışma

Turizm kamuoyunun gündeminde yer alan 7500 sayılı kanun değişikliğinin ardından turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik algılarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada metafor analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre turist rehberlerinin TUREB ve ANRO hakkında olumlu ve olumsuz algıları bulunmaktadır. Ancak hem TUREB hem de ANRO için olumlu algıların olumsuz algılara göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. İki meslek kuruluşu hakkındaki olumlu algılar mesleki birlikteliğin sağlanması, üyelerin çıkarlarının korunması ve üyelerin temsil edilmesi gibi mevzuatta (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024; mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024) belirtilen görevleri kapsamaktadır. Ancak iki kuruma ilişkin algıların birbirinden farklılaştığı alanlar da bulunmaktadır. Bu bağlamda, TUREB'in güven sağlama ve liderlik etme rolleri vurgulanırken, ANRO'nun üyelerine birebir destek hizmeti sunması ve koordinasyon faaliyetleri yürütmesi vurgulanmıştır. 7500 sayılı kanun değişikliğine ilişkin gündemin olumsuz algılara yansıdığı görülmektedir. Bulgulara göre TUREB'in işlevsiz ve verimsiz faaliyetlerde bulunduğu, son yasa değişikliğinde pasif kaldığı ve yanlış politikalar yürüttüğü turist rehberlerinin ifadelerine yansımıştır. Öte yandan, turist rehberleri ANRO'nun da TUREB gibi işlevsiz ve verimsiz olduğunu belirtirken; 7500 sayılı kanun değişikliğine ilişkin üç farklı metaforla vurgulanan TUREB'in 'pasif' olması ANRO için ifade edilmemiştir. Buna karşın, ANRO'nun topladığı aidatları üyelerinin yararına kullanmadığı bildirilmiştir. Sıradaki paragraflarda bulgulara ilişkin -ilgili alanyazın çerçevesinde gerçekleştirilen- değerlendirmeler yer almaktadır.

Bulgulara göre TUREB hakkındaki *Birliktelik, Koruma, Güven, Temsil, Kurumsallık,* ve *Liderlik* kategorilerinde ifade edilen olumlu algılar alanyazında (Akay vd., 2014; Gökkaya ve Demirkol, 2017; Saatci, 2021) ve mevzuatta (mevzuat.gov.tr(a), 30.01.2024; mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024) belirtilen tanım ve görevlerle uyum göstermektedir. Bu durum turist rehberlerinin TUREB'e ilişkin algılarının mevzuattaki Birlik tanımıyla şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, turist rehberlerinin TUREB'i ANRO'dan ayrıştırdığı olumlu algıların *Güven* ve *Liderlik* kategorileri olduğu görülmektedir. Bu durumun TUREB'in tüm turist rehberleri odalarının üst kuruluşu olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Öte yandan, TUREB hakkındaki olumsuz algılara bakıldığında Meslek Birliğinin

işlevsiz ve verimsiz olduğuna ilişkin metaforlar meslek kuruluşlarının turist rehberlerinin sorunlarıyla yeterince ilgilenmediklerini (Karamustafa ve Kılıçhan, 2019) ve turist rehberlerinin mesleki örgütlenmede gelinen aşamadan memnun olmadıklarını ortaya koyan (Düz, 2017) araştırma bulgularıyla uyumludur. Ancak turist rehberlerinin algısında TUREB'in çıkar odaklı davranması, pasif olması ve yanlış/gerçekçi olmayan politikalar yürütmesi bu çalışmanın alanyazına sunduğu yeni bulgulardır. Ayrıca, 'Türkçe rehberlik' düzenlemesini de içeren 7500 sayılı kanun değişikliğine ilişkin süreçte TUREB'in eylemlerine ve pozisyonuna ilişkin bulgulara ulaşılmıştır. Bu kapsamda, TUREB'in ilgili süreçte pasif kaldığı 'hayal kırıklığı', 'tabela' ve 'Uykucu Şirin' metaforlarıyla ifade edilmiş; yürütülen politikaların yanlış olduğu 'araba kazası' ve gerçekçi bulunmadığı 'Kafdağı' metaforlarıyla belirtilmiştir.

Turist rehberlerinin ANRO hakkındaki metaforlarından *Birliktelik ve Aidiyet, Kurumsallık, Temsil,* ve *Koruma* kategorileri TUREB'e ilişkin olumlu algılarla uyum göstermektedir. TUREB'e ilişkin olumlu algılardan farklı olarak *Profesyonel Destek ve Koordinasyon* ANRO'ya yöneltilen olumlu algılardır. Bu durumun turist rehberlerinin çalışma kartı yenileme gibi resmi işlemlerini ANRO ile gerçekleştirilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Diğer bir ifadeyle, turist rehberlerinin daha sık iletişime geçtiği ve doğrudan hizmet aldığı bir kurum olan ANRO'nun hizmet verme ve koordinasyon sağlama rollerine vurgu yapılmıştır. Öte yandan, turist rehberleri ANRO'nun da TUREB gibi işlevsiz ve verimsiz olduğunu düşünmektedir. ANRO'ya ilişkin olumsuz algıların TUREB'den farklılaştığı ilk kategorinin Aidat Odaklılık olduğu görülmektedir. Bulgulara göre turist rehberleri ANRO'nun aidatları toplamak dışında bir faaliyette bulunmadığını ve aidatları da üyelerinin yararına kullanmadığını bildirmektedir. Bu bulgu daha önce 'üyelik aidatlarının turist rehberleri tarafından yüksek bulunduğunu' ortaya koyan araştırmanın (Karamustafa ve Kılıçhan, 2019) sonuçlarına farklı bir boyut kazandırmaktadır. Ayrıca aidatlara dair olumsuz algının sadece ANRO'ya yönelik olması aidat toplama sorumluluğunun turist rehberleri odalarına ait olmasına (mevzuat.gov.tr(b), 30.01.2024) bağlanabilir. ANRO'ya ilişkin olumsuz algıların TUREB'den farklılaştığı ikinci kategori Ciddiyetsizlik ve Şeffaf Olmama algısıdır. 'Kapalı bir kutu' metaforunun *"Kutunun içinde ne var göremiyoruz"* şeklinde gerekçelendirilmesi alanyazında meslek kuruluşları ve turist rehberleri arasındaki iletişimin yetersiz olduğunu belirten araştırmanın (Eser ve Şahin, 2020) bulgularıyla uyumludur.

Sonuç ve öneriler

Bu çalışma 'Türkçe rehberlik' düzenlemesini de içeren 7500 sayılı kanun değişikliğinin ardından turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik algılarını belirlemeyi amaçlamış ve bu kapsamda bir metafor analizi gerçekleştirmiştir. Bulgulara göre turist rehberlerinin TUREB ve ANRO hakkındaki olumlu algıları olumsuz algılarından daha fazladır. Turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına ilişkin olumlu algıları (birliktelik, kurumsallık, temsil, koruma) mevzuatla tanımlanan görevler doğrultusunda şekillenmektedir. TUREB'e ilişkin algılarda 'güven' duygusu ve 'liderlik' rolü kurumu ANRO'dan ayrıştırmaktadır. ANRO'yu TUREB'den ayıran algılar ise profesyonel destek hizmeti sunması ve mesleğin paydaşları arasında koordinasyonu sağlamasıdır. Öte yandan, 7500 sayılı kanun değişikliğine ilişkin gündemin TUREB'e yönelik algılara yansıdığı ancak ANRO'ya ilişkin algılarda ifade edilmediği tespit edilmiştir. Bu bağlamda TUREB'in 'pasif' olduğuna ve ilgili süreçte 'yanlış politikalar yürüttüğüne' dair bir algı bulunmaktadır. Sonuç olarak turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik olumlu algıları olumsuz algılarından daha fazla olsa da kanun değişikliği nedeniyle TUREB'e yönelik bir memnuniyetsizlik bulunmaktadır. Ayrıca, turist rehberleri kanun değişikliği nedeniyle ANRO'ya ilişkin olumsuz bir algı belirtmese de Oda'nın topladığı aidatları üyelerin yararına kullanmadığını, Oda'yı ciddiyetsiz bulduklarını ve şeffaf olmadığını düşündüklerini belirtmiştir.

Bu çalışma doğrudan turist rehberliği meslek kuruluşlarını konu edinmesi ve kanun değişikliğinin ardından oluşan turist rehberliği kamuoyuna dair öncül bulgular sunmasıyla önceki çalışmalardan farklılaşmaktadır. Bu bağlamda, kanun değişikliği sürecinde meslek kuruluşlarının eylemlerinin ve pozisyonlarının nasıl algılandığının anlaşılması alanyazına sunulan özgün bir katkıdır. Benzer şekilde, turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yüklediği anlamların ve bu kuruluşlardan beklentilerinin ortaya çıkarılması da araştırmanın alanyazına sağladığı özgün katkılar arasındadır. Ayrıca, Birliğin ve turist rehberleri odalarının hangi yönlerden özdeş görüldüklerinin ve hangi açılardan ayrıştırıldıklarının belirlenmesi bu çalışmanın özgün bir diğer sonucudur ve ilgili alanyazına katkı sağlamaktadır.

Uygulamaya dönük katkılara bakıldığında, sonuçların kanun değişikliğinin ardından meslek kuruluşlarının strateji, eylem ve politikalarına ilişkin gündemdeki tartışmalara katkı sunması beklenmektedir. Dolayısıyla araştırmanın sonuçları meslek kuruluşlarının kendi pozisyonlarını tahlil etmeleri için bir referans olabilir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda meslek kuruluşlarına bazı öneriler sunulmaktadır: (i) Meslek kuruluşları mevzuat tarafından kendilerine verilen görev ve sorumluluklar doğrultusunda çalışmaya devam ederek üyelerinin kendileri hakkındaki mevcut olumlu algılarını tahkim etmelidir. (ii) TUREB mesleğin kazanımlarının korunması hususunda 'pasif' algılanmasına neden olan eylemlerini ve pozisyonunu gözden geçirmeli ve 'yanlış/gerçekçi olmayan' şeklinde tanımlanan politikalarını değiştirerek/geliştirerek mevzuata ilişkin olası gündemlere karşı daha etkili olmalıdır. (iii) ANRO üyelerinden tahsil ettiği aidatların üyelerin yararına kullanılmadığı algısına karşın üyelerinin beklentilerini tespit ederek bütçesini bu yönde harcamalıdır. Turist rehberlerinin istihdam koşullarını iyileştirecek ve mesleki gelişimlerini sağlayacak uygulamalar Oda bütçesinin kullanımına ilişkin olumsuz algıları ortadan kaldırabilir. Ayrıca, ANRO'nun üyeleriyle daha açık ve etkili bir şekilde iletişim kurması, erişilebilir ve görünür olması 'ciddiyetsizlik' ve 'şeffaf olmama' gibi algıların ortadan kalkmasına yardımcı olabilir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırmacı açısından daha erişilebilir olmaları nedeniyle sadece ANRO'ya üye olan turist rehberleri örneklemi oluşturmuştur. Dolayısıyla araştırmanın bulguları ANRO'ya üye olan örneklemin algılarıyla sınırlıdır. Ayrıca, turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik algıları 7500 sayılı kanun değişikliğinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilmesinden sonra veri toplanan yaklaşık 45 günlük süreyle sınırlıdır. Dolayısıyla, gelecekte mevzuatta yapılacak değişiklikler ve meslek kuruluşlarının uygulayacağı yeni strateji, eylem ve politikalar araştırma sonuçlarının güncellenmesini sağlayacaktır. Gelecekte yapılacak araştırmalar ANRO dışındaki diğer turist rehberleri odalarına üye olan turist rehberleriyle gerçekleştirebilir. Böylece farklı odalara üye olan turist rehberlerinin meslek kuruluşlarına yönelik algıları anlaşılabilir. Ayrıca, araştırmacılar bu çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak meslek kuruluşlarının yetkilileriyle görüşmeler gerçekleştirebilir ve ortaya çıkan algıların nedenleri araştırılabilir. Turist rehberliği meslek kuruluşlarına yönelik gelecekte yapılacak araştırmalar mesleki örgütlenme gibi önemli bir alanyazını daha ileri taşıyacaktır.

Kaynakça

Adu-Ampong, E. (2016). A metaphor analysis research agenda for tourism studies. *Annals of Tourism Research*, 57, 248-250. https://doi.org/10.1016/j.annals.2015.12.013

Ahipaşaoğlu, S. (2006). *Turizmde rehberlik.* (2. Bs.). Gazi Kitapevi.

Akay, B., Uslu, A., ve Sancar, M. F. (2014). Turizm örgütlerinin turizme etkilerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Journal of Recreation and Tourism Research,* 1(4), 6-14. https://jrtr.org/index.php/jrtr/article/view/120/123

Aslan, Z. (2014). Meslek kuruluşlarına zorunlu üyeliğin üzerine hukuki bir değerlendirme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi,* 15, 1229-1240. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/756561

Avşarbey, A., ve Dilekci, T. (2014). Türkiye'de kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ilgili temel tartışmalar ve İngiltere'deki tıp mesleği ile ilgili uygulama. *Türk İdare Dergisi,* 478, 323-358. http://www.tid.gov.tr/kurumlar/tid.gov.tr/tum-sayilar(2)/2001-2025/2014/Haziran/Turkiye_de-Kamu-Kurumu-Niteligindeki-Meslek-Kuruluslari.pdf

Ayaz, N., Ön Esen, F., ve Kılıç, B. (2020). Turist rehberi adaylarının Marmaris destinasyon imajı algılarının metafor yoluyla incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(4), 1511-1526. https://doi.org/10.21547/jss.757185

Ayduğan, N., Kızılırmak, İ., ve Serce Dinçkol, G. (2023). Türkiye Cumhuriyeti'nin yüzüncü yılında bir meslek örgütü olarak TÜRSAB'ın turizmdeki yeri ve önemi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi,* 34(3), 442-459. https://doi.org/10.17123/atad.1347696

Bilgen, N., Şahin, M. H., ve Karatepe, A. (2014). Meslek lisesi ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin termal turizm kavramına yönelik düşüncelerinin metaforlar yolu ile analizi. *SDU International*

Journal of Educational Studies, 1(2), 80-87. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/195329

Birkon, İ., ve Dumanlı, Ş. (2024). Turist rehberi adaylarının "Anadolu" kavramına yönelik metaforik algıları. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 196-215. https://doi.org/10.32572/guntad.1353158

Bogdan, R. C., ve Biklen. S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods*. Allyn and Bacon.

Büyüktepe, H. S., Gökdemir, S., ve Korkmaz, H. (2019). Turist rehberlerinin sorunları üzerine nitel bir araştırma: Çanakkale örneği. *Journal of Travel and Tourism Research*, (14), 94-117. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/860751

Civelek, M. (2023). Turizm eğitimi alan öğrencilerin sürdürülebilir turizme ilişkin metaforlarının analizi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(2), 1025-1038. https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1269730

Çakmak, T. F. (2018). Yasa dışı rehberlik faaliyetlerinin içerik analizi yoluyla incelenmesi: İstanbul Rehberler Odası örneği. *Turizm Akademik Dergisi,* 6(2), 31-41. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/868899

Çakmak, T. F. (2020). Turist rehberlerini yasa dışı çalışmaya yönlendiren etmenler üzerine bir araştırma. *Journal of Hospitality and Tourism Issues*, 2(2), 91-107. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1355594

Çavuş Ş., Ege, Z. ve Çolakoğlu, O. E. (2009). *Türk turizm tarihi yapısal ve sektörel gelişim*. Detay Yayıncılık.

Çokişler, N. (2023). Türkiye'de turist rehberliği mesleği: Tarihsel bir bakış açısı. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 34(3), 80-108. https://doi.org/10.17123/atad.1324330

Doyle, L., McCabe, C., Keogh, B., Brady, A., ve McCann, M. (2020). An overview of the qualitative descriptive design within nursing research. *Journal of Research in Nursing,* 25(5), 443-455. https://doi.org/10.1177/1744987119880234

Düşmezkalender, E., ve Erol, G. (2020). Kapadokya'ya yönelik algılar: Bir metafor analizi. *Turkish Studies – Social,* 15(1), 261-276. https://doi.org/10.29228/TurkishStudies.39760

Düz, B. (2017). Turist rehberliğinde meslek etiği ilkelerinin faydacı etik yaklaşımı ile belirlenmesi. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(2), 1639-1662. https://doi.org/10.17218/hititsosbil.286973

Düzgün, E. (2021). Türkçe rehberlik önerisinin paydaşlar tarafından değerlendirilmesi. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi, 21*(1), 239-258. https://doi.org/10.11616/basbed.v21i60671.848543

Eser, S., ve Şahin, S. (2020). Turist rehberliği mesleğinde yaşanan güncel sorunlar üzerine bir inceleme. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi,* 4(2), 1344-1355. https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.399

Ersöz, H. Y. (2009). İşletmelerin sosyal sorumluluk anlayışının gelişiminde meslek kuruluşlarının rolü. *Journal of Social Policy Conferences,* 57, 87-123. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/9051

Gibbs, R. W. (1992). Categorizing and metaphor understanding. *Psychological Review,* 99(3), 572-577. https://doi.org/10.1037/0033-295X.99.3.572

Glesne, C. (2014). *Nitel araştırmaya giriş.* (E. Günel, Çev.). (4. Bs.). Anı Yayıncılık.

Gökkaya, S., ve Demirkol, Ş. (2017). Turizm alanındaki meslek kuruluşlarının Türk turizm endüstrisinin gelişimine katkısı nedir? *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD),* 4(12), 241-256. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/982562

Guest, G., Bunce, A., ve Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 18(1), 59-82. https://doi.org/10.1177/1525822X05279903

Güçlütürk Baran, G., ve Özoğul, G. (2021). Madalyonun öteki yüzü: Eylemli turist rehberlerinin yerli ve yabancı turiste yönelik metaforik algıları. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (25), 434-474. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2154610

Güdü Demirbulat, Ö., ve Saatcı, G. (2022). Turist rehberliği meslek odalarının COVID-19 pandemi dönemindeki faaliyetlerinin incelenmesi: Instagram örneği. *Daha İyi Bir Dünya İçin Turizm,* 1, 104-121.

https://digitalcommons.usf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1008&context=m3publishing#page=120

Günden, B., ve Güneren, E. (2021). Turist rehberi ile kültürel miras ve turizm meslek elemanı adaylarının kültürel miras algıları üzerine bir çalışma. *Journal of Tourism Research Institute*, 2(1), 17-32. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1759281

Jensen, L. X., Bearman, M., ve Boud, D. (2021). Understanding feedback in online learning–A critical review and metaphor analysis. *Computers & Education*, 173, 104271. https://doi.org/10.1016/j.compedu.2021.104271

Kabakulak, A., ve Boyraz, M. (2023). Turist rehberleri odalarının ve turist rehberleri vakfının koronavirus salgını sürecindeki çevrim içi etkinliklerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi,* 8(2), 134-149. https://doi.org/10.37847/tdtad.1360332

Karadağ, Ş., ve Kaya, Ş. D. (2020). Hekim ve hemşirelerin mesleki algılarının metafor analizi yöntemi ile karşılaştırmalı değerlendirmesi. *Nobel Med*, 16(3), 35-49. https://www.researchgate.net/publication/348310310

Karamustafa, K., ve Kılıçhan, B. (2019). Delphi yöntemi ile profesyonel turist rehberliği mesleğine ilişkin sorunların tespit edilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 21(4), 1348-1365. https://doi.org/10.32709/akusosbil.597628

Kayran, S. C. Ş. (2023). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Halfeti Destinasyonuna Yönelik Algılarının Metafor Yoluyla İncelenmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 530-550. https://doi.org/10.32572/guntad.1273447

Kemp, E. (1999). Metaphor as a tool for evaluation. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 24(1), 81-89. https://doi.org/10.1080/0260293990240107

Kim, H., Sefcik, J.S., ve Bradway, C. (2016). Characteristics of qualitative descriptive studies: A systematic review. *Research in Nursing & Health,* 40, 23–42. https://doi.org/10.1002/nur.21768

Kiper, S., ve Koştu, N. (2010). Denizli sağlık yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenme konusundaki görüşleri. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi,* 5(14), 1-14. https://gcris.pau.edu.tr/handle/11499/25872

Köroğlu, Ö., ve Avcıkurt, C. (2014). Turist rehberlerinin motivasyonu ile performansı arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 39, 45-60. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/55925

Köroğlu, Ö., Manav, S., ve Karaca, K. Ç. (2018a). Turizm rehberliği öğrencilerinin "Türk mutfağı" kavramına ilişkin algılarının metaforlar yöntemi ile belirlenmesi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi,* 10(2), 114-129. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/703614

Köroğlu, Ö., Ulusoy Yıldırım, H., ve Avcıkurt, C. (2018b). Kültürel miras kavramına ilişkin algıların metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 98-113. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/496544

Köşker, H. (2023). Üniversite eğitimi alan yabancı öğrencilerin Türkiye ve turizm kavramına yönelik metaforik algıları. *Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(1), 573-588. https://doi.org/10.11616/asbi.1218988

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors we live by.* Chicago: The University of Chicago Press.

Mak, A. H., Wong, K. K., ve Chang, R. C. (2010). Factors affecting the service quality of the tour guiding profession in Macau. *International Journal of Tourism Research*, 12(3), 205-218. https://doi.org/10.1002/jtr.746

Mak, A. H., Wong, K. K., ve Chang, R. C. (2011). Critical issues affecting the service quality and professionalism of the tour guides in Hong Kong and Macau. *Tourism Management*, 32(6), 1442-1452. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2011.01.003

Manav, S., Ulusoy, H., ve Köroğlu, Ö. (2017). Turist rehberliği meslek kuruluşlarının web sitelerinin içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *IJSI,* 10(2), 151-177. https://acikerisim.uludag.edu.tr/server/api/core/bitstreams/19c792b1-8f11-4528-93c0-126aee361f42/content

mevzuat.gov.tr (a). (2012). *Turist Rehberliği Meslek Kanunu (2012)*, https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6326.pdf, Erişim Tarihi: 30.01.2024

mevzuat.gov.tr (b). (2014). *Turist Rehberliği Meslek Yönetmeliği (2014),* https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=20339&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5, Erişim Tarihi: 30.01.2024

Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.

Ön Esen, F., ve Kılıç, B. (2019). Turist rehberleri odalarının sosyal medya kullanımı: Facebook örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi,* 3(4), 1149-1163. https://www.tutad.org/index.php/tutad/article/view/124/122

Özder, Â., Kaya, H., ve Ünlü, M. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin "turizm" kavramı ile ilgili geliştirdikleri metaforların analiz örneği. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (25), 18-31. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/3274

Özgürel, G., ve Baysal, K. (2020a). Turist rehberliği önlisans öğrencilerinin "turist rehberi" ve "çalışma kartına (kokarta)" ilişkin metaforik algıları. *Journal of Social Research & Behavioral Sciences*, 6(12), 310-336. https://eds.p.ebscohost.com

Özgürel, G., ve Baysal, K. (2020b). Turist rehberliği önlisans öğrencilerinin "seyahat olgusuna'' ilişkin algılarının metafor yöntemi ile analizi. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 7(63), 3917-3935. http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2208

Öztürk, H. M., ve Alkaya, S. (2020). Otel işletmelerinde çalışan yöneticilerin" stajyer" kavramına ilişkin algılarına yönelik metafor analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(3), 1763-1777. https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.449

Patton, M. Q. (1987). *How to use qualitative methods in evaluation*. Sage.

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3. Bs.). Sage.

Pitcher, R. (2013). Using metaphor analysis: MIP and beyond. *The Qualitative Report*, 18(34), 1. https://core.ac.uk/download/pdf/51087018.pdf

Pitcher, R., ve Åkerlind, G. S. (2009). Post-doctoral researchers' conceptions of research: a metaphor analysis. *International Journal for Researcher Development*, 1(2), 160-172. https://doi.org/10.1108/1759751X201100009

Resmi Gazete, 2024. Turist Rehberliği Meslek Kanunu ile Seyahat Acentaları ve Seyahat Acentaları Birliği Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/04/20240427.pdf, Erişim Tarihi: 28.05.2024

Saatcı, G., ve Aksu, M. (2020). Lisans düzeyinde turizm eğitimi alan yabancı uyruklu öğrencilerin koronavirüs algılarını metafor yolu ile tespit etmeye yönelik bir araştırma. *Journal of Awareness*, 5(4), 617-630. https://doi.org/10.26809/joa.5.042

Saatci, S. (2021). Meslek örgütlenmelerinden kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına. *Kamu Yönetimi ve Politikaları Dergisi,* 2(2), 213-232. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1530672

Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, *55*(55), 459-496. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/108283

Sandelowski, M. (2000). Whatever happened to qualitative description?. *Research in Nursing & Health*, 23(4), 334-340. https://doi.org/10.1002/1098-240X(200008)23:4<334::AID-NUR9>3.0.CO;2-G

Silik, D. D., Silik, C. E., ve Atar, A. (2022). Turizm sektöründe çalışanların "çocuk" kavramına ilişkin algılarının metaforlar yoluyla incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 21(1), 459-476. https://doi.org/10.21547/jss.948610

Şahin, S., ve Bekci, M. (2020). Turistlerin Türkiye, İstanbul, turizm ve turist rehberi ile ilgili metaforik algıları. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(43), 583-611. https://doi.org/10.31795/baunsobed.672474

Şahin, S., Tezcan, A. E., ve Bekci, M. (2018). Yerli turistlerin Türkiye, İstanbul, turizm ve turist rehberi ile ilgili metaforları. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 251-264. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/496573

Şen, N., ve Çelik Yetim, A. (2018). Turist rehberleri odalarında kurumsal sosyal sorumluluk uygulamaları. T. Erdoğan, Y. Atayeter, S. Yıldız *(Ed.), Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler'de Akademik Araştırmalar-6* içinde (ss. 265-276). Gece.

Tsaur, S. H., Cheng, T. M., ve Hong, C. Y. (2019). Exploring tour member misbehavior in group package tours. *Tourism Management*, 71, 34-43. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.018

Tsaur, S. H., ve Lin, W. R. (2014). Hassles of tour leaders. *Tourism Management,* 45, 28–38. https://doi.org/10.1016/j.tourman.2014.03.017

TUREB, Turist Rehberleri Birliği. (2007). *Profesyonel turist rehberinin el kitabı.* On8 iletişim Ltd.

tureb.org.tr. (2024a). TUREB (Üye Odalar), https://tureb.org.tr/tr/Oda (Erişim Tarihi: 01.01.2024)

tureb.org.tr. (2024b). *Rehber istatistikleri,* https://www.tureb.org.tr/tr/RehberIstatistik/ (Erişim Tarihi: 20.06.2024)

Ulusoy, H., Manav, S., ve Köroğlu, Ö. (2016, 20-23 Ekim). Turist rehberliği meslek kuruluşları tarafından rehberlere sağlanan desteklerin incelenmesine yönelik bir araştırma. *17. Ulusal Turizm Kongresi*, (935-948). Detay Yayıncılık.

van Teijlingen, E. R., ve Hundley, V. (2001). The importance of pilot studies. *Social Research Update,* 35. http://sru.soc.surrey.ac.uk/SRU35.pdf

Van Wijk, E., ve Harrison, T. (2013). Managing ethical problems in qualitative research involving vulnerable populations using a pilot study. *International Journal of Qualitative Methods,* 12(1), 570-586. https://doi.org/10.1177/160940691301200130

Wilding, E., Bartl, S., Littlemore, J., Clark, M., ve Brooke, J. (2023). A metaphor analysis of older adults' lived experience of household isolation during COVID-19. *Frontiers in Communication*, *7*, 1015562. https://doi.org/10.3389/fcomm.2022.1015562

Yenipınar, U., Bak, E., ve Çapar, G. (2014). Turist rehberliği meslek kanununun, meslek örgütleri ve öğretim elemanlarının bakış açısı ile değerlendirilmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(2), 86-114. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/696165

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.

Zheng, H. B., ve Song, W. J. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: A critical review. *Online Submission*, *8*(9), 42-49. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED514704.pdf

Etik kurul onayı

Anadolu Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan 29.01.2024 tarih ve 678123 sayılı etik kurul onayı alınmıştır.

Çıkar çatışması beyanı

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.